

AMERIČKI VELEPOSLANIK FOLEY

Hrvatska je preskupa za strane ulagače

intervju tjedna

'Razgovarajući s američkim ulagačima, saznali smo da postoji velika želja da dođu poslovati u Hrvatsku, no i da se susreću s preprekama i poteškoćama u ostvarenju svojih zamisli', izjavio je novinarki Zdravki Sever američki veleposlanik u RH James B. Foley u Intervjuu tjedna Danas.hr-a.

Upoznali ste obojicu naših predsjednika, Stjepana Mesića, koji je odradio dva mandata, te novog predsjednika Ivu Josipovića. Koliko su, po Vašem mišljenju, različiti? Kako imaju različite karaktere, tako se razlikuju i u svom dosadašnjem djelovanju. Ni ne mogu biti isti, no hrvatski narod ih je izabrao, i to je ono što imaju zajedničko - povjerenje koje im je ukazao narod. Ja sam došao na kraju drugog mandata predsjednika Mesića, pa nišam baš imao zadovoljstvo raditi s njim dugo. Više sam upoznat s njegovim dosjeom, koji je zaista povijesni. Napravio je neke važne pomake u Hrvatskoj, ali i na međunarodnom planu kada je Hrvatska u pitanju. Za vrijeme njegova mandata Hrvatska je ušla i u NATO, što je veliki doprinos i za samu Hrvatsku, ali i njen doprinos na globalnom planu. Više sam radio s predsjednikom Josipovićem, a on je bio i dobro upoznat sa svime u našem veleposlanstvu budući da smo zajedno radili na međunarodnim pravnim pitanjima, te jako poštujemo njegovu stručnost na tom području. To je bio vrlo dobar početak u našem sadašnjem i daljnjem radu.

Predsjednik Josipović nedavno je izrazio žaljenje zbog politike koju je Hrvatska '90-ih provodila i koja je utjecala na događaje u BiH. Kakav je stav Sjedinjenih Država prema njegovoj izjavi?

State Department pozdravio je izjavu predsjednika Josipovića. Mi inače pozdravljamo sve izjave koje odaju priznanje svim žrtvama tog strašnog vremena i koje naglašavaju potrebu za pomirbom i oprostom, te sve ostalo što je potrebno kako bi zemlje ove regije ostavile povijest iza sebe i nastavile dalje na sasvim drugaćijim temeljima. A Sjedinjene Države su, inače, fokusirane na sadašnjost i budućnost. Mislim da je jasno da podupiremo

Predsjednik Josipović nije se konzultirao s nama oko izjave o BiH. Smatram da je sam donio odluku, da je govorio u svoje ime i u ime Hrvatske, a ne u ime Sjedinjenih Država.

svaki korak koji promovira pomirbu. Važno je naglasiti da nema razlike između vaše premijerke i predsjednika kada je o tome riječ i kada je riječ o podršci razvoju BiH, podršci za potrebnim reformama kako bi i ta zemlja mogla funkcionirati i ući u euroatlantske integracije. Naravno, postoje različiti interesi, ali smatram da se u globalu svi možemo složiti da se to treba dogoditi kako bi došlo do razvoja BiH.

Predsjednik Josipović bio je i kritiziran zbog žaljenja koje je izrazio. Bilo je i informacija da su Sjedinjene Države utjecale na njega kako bi dao takvu izjavu. Kako to komentirate?

To nije istina, predsjednik se nije konzultirao s nama oko te izjave. Smatram da je sam donio odluku, da je govorio u svoje ime i u ime Hrvatske, a ne u ime Sjedinjenih Država. No, mi smo tu izjavu doživjeli pozitivno. Vaš politički ustroj je pomalo neobičan, mislim da imate nešto slično Francuzima. U interesu zemlje uvijek će biti da predsjednik i premijerka imaju dobru koordinaciju i uvjeren sam da hrvatska Vlada i predsjednik to razumiju. Sada je još uvijek vrijeme uhodavanja nove administracije, pa će trebati vremena da se ona prilagodi i vjerojatno će se na greškama i učiti. To je neizbjegljivo. Pitanje je jesu li izvučene pouke koje jamče jedinstvene ciljeve i jedinstvenu provedbu vanjske politike zemlje. To je svakako u interesu zemlje.

Nismo utjecali na Josipovićevu ispriku u BiH

Velike promjene dogadaju se u hrvatskom zdravstvenom sustavu, ali istovremeno i u američkom. No, mislim da one idu u suprotnom smjeru. Što mislite, radi li Hrvatska dobro budući da Sjedinjene Države osiguranje nastoje pružiti što većem broju svojih ljudi, a hrvatske vlasti sve manjem broju?

Vrlo teško je odgovoriti na to pitanje budući da su naši sustavi toliko različiti. No, neovisno o tome, mogu reći da su autori reformi predsjednika Obama proučavali i sustave drugih zemalja. Teško je iskustvo jednog sustava uvesti u sasvim drugačiji sustav. Vi ste imali sustav jedinstvene pokrivenosti osiguranjem, mi nismo. Naš se sustav temeljio na tržištu, koji je 40 milijuna Amerikanaca ostavilo bez osiguranja. Stoga je predsjednik Obama nastojao riješiti taj problem, no morao je uskladiti puno stvari koje Amerikanci u svom sustavu uzimaju zdravo za gotovo. Naš sustav ostavlja slobodu izbora na tržištu i ne stavљa model države kao jedinu zdravstvenu skrb koja se građanima pruža. No, predsjednik Obama uspio je napraviti te povijesne reforme, što su mnogi pokušavali unatrag 50 godina. Vi dolazite iz drugačijeg sustava i kod vas je glavno pitanje može li si država, u današnjoj finansijskoj situaciji, dopustiti sustav kakav ima. To imamo zajedničko, jer se i predsjednik Obama time vodio. I mi u Sjedinjenim Državama i dalje imamo oko 5 posto građana koji uopće nisu pokriveni. No, to je ono što je naš državni sustav uspio podnijeti. Tako da mi razumijemo da je vaš dosadašnji sustav bio ambiciozan, no možete se pokriti onoliko koliko je pokrivač dugačak. Stoga je i hrvatska Vlada morala donijeti neke teške odluke. Mi suosjećamo s ljudima i shvaćamo probleme koje ovdje imaju.

Suosjećamo s ljudima, no vaš zdravstveni sustav bio je preambiciozan, možete se pokriti onoliko koliko je pokrivač dugačak.

U Hrvatsku ste došli u vrijeme kada je kriza već počela. Naša Vlada je do sada donijela neke mjere kako bi prebrodila krizu. Kakve su one po Vašem mišljenju i jesmo li na dobrom putu?

Sjedinjene Države uvijek počinju od toga da smo veliki prijatelj Hrvatske i da je

podupiremo. Mi cijenimo ulazak Hrvatske u NATO i snažno podupiremo ulazak zemlje u Europsku uniju, te se nadamo da će to pridonijeti i razvoju gospodarstva u zemlji. Istovremeno, kao veliki prijatelji zabrinuti smo zbog gospodarskog modela. I to zbog mnogih stvari, zbog socijalističkog uredenja u kojem ste desetljećima živjeli, a potom i rata koji vas je pogodio i utjecao na zemlju. Dakle, suosjećamo, ali istovremeno smo zabrinuti da gospodarstvo zemlje nije dobro osposobljeno za borbu na globalnom planu i nije baš privlačno područje za ulagače. A to je vrlo važno za napredak. I Sjedinjene Države, a i naši prijatelji u Europi, smatraju kako su mjere premijerke Kosor vrlo smjele. A to je inače karakteristično za nju. Identificirala je ozbiljne probleme i predložila teške reforme i mjere koje će pomoći Hrvatskoj da se s vremenom gospodarski razvije. Svi znamo kakve probleme imate i da su reforme nužne. Smatram da je premijerka prepoznala probleme, te da je to sada izazov za njezinu Vladu, koja treba provesti reforme. Znamo da nije lako, ali želimo je podržati u njenim namjerama kako bi Hrvatska ostvarila svoj potencijal, koji je nevjerojatan.

Smatram da je premijerka prepoznala probleme, te da je to sada izazov za njezinu Vladu, koja treba provesti reforme.

Nedavno ste rekli da Hrvatska ima veliki potencijal, no da je klima za investitore daleko od idealne.

Da, to je istina. Razgovarajući s američkim ulagačima, saznali smo da postoji velika želja da dodu poslovati u Hrvatsku, no i da se susreću s preprekama i poteškoćama u ostvarenju svojih zamisli. Znamo da je birokracija ovdje komplikirana, da postoje problemi vezani uz imovinsko pravne odnose kada je zemljiste u pitanju, da su porezi poprilično visoki, a i davanja za radnu snagu. No, mi ne možemo izričito reći da su određeni aspekti potpuno krivi, na Hrvatskoj je da na njima poradi, ovisno o tome što želi postići. Ipak, privatne tvrtke, ulagači, naposljektu će uvijek postaviti pitanje želimo li ulagati u tu zemlju.

Jeste li zadovoljni onime što je Hrvatska odradila prema NATO-u od kada je postala članica?

Zadovoljni smo i zahvalni. Znamo da to nije lako u ova teška vremena. No, teška su vremena za sve nas u NATO-u. Predsjednik Obama donio je iznimno tešku odluku da poveća broj vojnika u Afganistanu kako bi odgovorio potrebama sigurnosti, ali i istovremeno pomogao u gospodarskim problemima i problemima koje vlada ima. To je i za nas bilo teško u ovoj situaciji, pa se nadamo i podršci svojih saveznika, a Hrvatska je učinila zaista zadivljujući posao. Sad je odobreno i skromno pojačanje, i mi to duboko cijenimo.

Što bi se dogodilo kada bi Hrvatska zbog krize i teške situacije odbila poslati svoje vojnike?

Ja se volim držati stvarnosti. Činjenica je da nam se Hrvatska pridružila i to što smo je primijetili nije lako. Istovremeno, ona dobiva podršku kao naša članica. Možda nije vidljiva dobrobit koju Hrvatska od ulaska u NATO ima, no to zaista čini razliku za Hrvatsku. Nikada se više neće susresti s problemom sigurnosti sama i imat će podršku. Mi smo ulaskom RH u NATO Hrvatskoj zajamčili pomoći u slučaju da joj bude ugrožena sigurnost. Zbog onoga što je Hrvatska učinila u ovim teškim vremenima, više je cijenimo.

Bili ste veleposlanik na Haitiju. Možete li nam, ako znate, reći kakva je situacija ondje nakon stravičnog potresa koji ih je pogodio?

Ta zemlja ima 700-godišnju povijest ponižavanja i ona je i prije potresa bila u vrlo teškom stanju. Ti ljudi su kroz povijest bili robovi i uspjeli su se herojski prije 200 godina osloboditi, no nakon toga su ostali bez ikakve međunarodne podrške. Međunarodna zajednica ih je kaznila i bili su izolirani u 19. stoljeću. Nisu mogli svoj politički sustav razviti u moderan sustav. Stoga je potrebno da se, nakon ove nesreće koja nije slučajna, Haiti razvija iz temelja. Pomoć koju je Haiti do sada dobio nije dovoljna da bi bila dugoročna nego samo kratkoročna. Oni ne trebaju samo humanitarnu pomoć i pomoći u izgradnji infrastrukture, nego je pomoć potrebna i njihovoj vlasti kako bi odradila svoj posao. Ja sam osobno bio vrlo duboko potresen kada je došlo do potresa na Haitiju i pretpostavio sam da sam izgubio neke ljude koje ondje poznajem. Tako je i bilo. Ostali smo bez jednog člana veleposlanstva i članova osoblja. Svi su izgubili nekoga od članova svoje obitelji, krovove iznad glava. Vidio sam slike našeg veleposlanstva u kojem su se stropovi srušili, a neke naše kolege koje su bile ondje u to vrijeme imale su pravu sreću što su preživjele. Te rane koje postoje gotovo su neizlječive, no ono što je dobro u svemu tome je što je međunarodna zajednica odmah reagirala i pridonijela na način da to u budućnosti čini neku razliku.

Prije nekoliko dana dogodio se sukob na nogometnoj utakmici. Kako gledate na takve situacije tijekom sportskih događanja?

Nešto sam čuo o tome. Inače sam lud za sportom. I znam da ta sportska strast može izaći izvan granica kontrole. I druge zemlje su se susretale s takvim pojavama. Hrvatska nije jedinstvena po tom pitanju, no zadaća svakog društva je braniti nevine. Vjerujem da će hrvatske vlasti poduzeti sve potrebne mjere kako bi zaštitili nevine i kako bi svi mogli uživati u sportu, a ne da ga ugrožavaju kriminalne radnje.

Gospoda Foley porijeklom je iz Hrvatske

O Hrvatskoj...

Osobno bih rekao da je to spektakularna zemlja, no onda bih, osim kao veleposlanik, svoje vrijeme ovdje provodio i kao turistički vodič. A prijatelji i rodbina ionako dolaze. No, malo se šalim, mislim da je Hrvatska s nekim aspekata europski dragulj i smatram da će gospodarski imati koristi od turizma. Jednako tako mislim da bi trebala ulagati u turizam, jer bi od toga imala koristi. No, Hrvatska ima puno više od prekrasnih plaža, otoka... ja sam duboko zainteresiran za povijest, a ovdje imate povijesti gdje god se okrenete. Privatno, moja obitelj i ja smo ovdje vrlo toplo primljeni i sretni smo što smo ovdje.

O trajnom ostanku u RH...

Moja žena je porijeklom iz Hrvatske i imamo dosta jake veze s ovom zemljom. Stoga vjerujem da ćemo se ovdje vraćati. No, nakon ovoga će me State Department vjerojatno poslati negdje drugdje.

O potrazi za precima...

Ne mogu vam reći koliko je ovo za nju značajno. Sada ona i njena obitelj mogu obnoviti poveznice. No, zanimljivo je da u posljednjih 80 godina te poveznice nikada nisu bile ni prekinute. Obitelj se nije viđala, no uvijek su kontaktirali. Smatram da

kada obitelj moje supruge dođe ovdje, posebice njen otac, bit će to pravo životno iskustvo. Mi zaista uživamo ovdje i sada čak mogu dodati nešto. Kada ste me pitali o svom zdravstvenom sustavu, nisam rekao da je mojoj supruzi ovdje bila potrebna jedna hitna operacija. Bili smo jako impresionirani kvalitetom i odnosom liječnika, medicinskih sestara prema nama, ali i uspjehom operacije. Tako da možemo izraziti povjerenje prema hrvatskom zdravstvenom sustavu.

Prethodni članci:

[Nitko živ ne zna koliko je Hrvatska dužna!](#) (26.04.2010.)
[Vlada Jadranke Kosor okrenula je leđa radu i radništvu](#) (25.03.2010.)

Zdravka Sever
06.05.2010.